

DR. VISONTAI CSONGOR ÜGYVÉDI IRODA
DR. VISONTAI CSONGOR ÜGYVÉD

Alkotmánybíróság részére

1015 Budapest
Donáti utca 35-45.

Ügyszám: IV/1768-3/2019.

Tárgy: alkotmányjogi panasz indítvány

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	101768-4/2019
Érkezett:	2019 DEC 23.
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	3x

Alulírott *dr. Visontai Csongor ügyvéd*, [REDACTED] elítelt jelen beadvány mellékleteként csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként eljárva Ügyfelem megbízásából az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-a alapján – figyelemmel a T. Alkotmánybíróság 2019. november 25. napján kelt és általam 2019. december 2. napján kézhez vett felhívásában foglaltakra – az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-ában biztosított hatáskörében eljárva állapítsa meg a Szombathelyi Törvényszék Bv.604/2018/12. szám alatti elsőfokú határozatának, valamint a Szombathelyi Törvényszék Bpkf.352/2019/3. szám alatti másodfokú határozatának alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.

A T. Alkotmánybíróság hatáskörét az alkotmányjogi panasz indítvány elbírálására az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdésben meghatározott d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a állapítja meg, míg Ügyfelem, mint indítványozó jogosultságát az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapozza meg.

Kérelmem indokaiként az alábbiakat adom elő:

1. Tényállás:

Előadom, hogy [REDACTED] elítelt képviselőjében 2017. június 14. napján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási kérelmet terjesztettem elő a Szombathelyi Országos BV Intézet részére. A kérelmet megelőzően panasz nem került előterjesztésre, melynek oka egyrészt az volt, hogy Ügyfelem képviselőjében az EJEB részére 2017. január 1. napját megelőzően kérelmet terjesztettem elő, másrészt pedig az volt, hogy Ügyfelemet 2016. január 4. napján átszállították a Szombathelyi Országos BV Intézetbe, ahol az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei megszűntek.

Az elsőfokú bíróság 2018. április 16. napján Bv.870/2017/14. szám alatt hozott végzésével az Ügyfelem vonatkozásában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítási kérelmet elutasította.

Az elsőfokú bíróság végzését azzal indokolta, hogy Ügyfelem 2016. január 4. napján végleg átszállításra került a Szombathelyi Országos BV Intézetbe, ahol a jogszabályban előírt mozgástér/élettér a fogvatartás teljes tartama alatt biztosított volt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint Ügyfelem alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme 2016. január 4. napjával megszűnt, ugyanakkor azzal, hogy Ügyfelem kérelmét az EJEB részére 2016. augusztus 16. napján nyújtotta be, az igényérvényesítésre nyitva álló 6 hónapos határidő letelt, melyre figyelemmel Ügyfelem kérelme elkésettnek minősül.

Az elsőfokú határozattal szemben 2018. április 26. napján fellebbezést terjesztettem elő, melyben kértem az elsőfokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság határozata jogszabálysértő.

A másodfokú bíróság 2018. május 24. napján Bpkf.198/2018/3. szám alatti határozatával az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte. A másodfokú határozat indokolása szerint ■■■■■ elítéltnak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme 2017. január 1. napját megelőző egy éven belül szűnt meg, a kártalanítási kérelmet 2017. június 14. napján terjesztette elő, így a Bv. törvény 436. § (10) bekezdés a) pontja alapján jogosult a kártalanítási igény benyújtására. A jogerős határozat indokolása szerint erre tekintettel Ügyfelem kártalanítási kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása megalapozatlan, és a megismételt eljárás során a kérelemben megjelölt időszakok és BV Intézetek tekintetében naponkénti bontásban vizsgálni kell a nem megfelelő körülményeket.

Ezt követően a megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság 2019. június 26. napján kelt Bv.604/2018/12. szám alatti határozatával Ügyfelem részére a 2015. szeptember 10. és 2016. február 28. napja közötti időszakból 99 napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 158.400,- Ft összegű kártalanítást ítél meg, a további fogvatartási időre vonatkozóan előterjesztett kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.

Az elsőfokú bíróság végzésének indokolásában az szerepel, hogy Ügyfelem számára a jogszabályban előírt mozgástér/élettér 2015. március 15. és 2015. szeptember 9. napja között teljes egészében biztosítva volt, ezért Ügyfelem kártalanítási igénye a 2009. június 26. és 2015. szeptember 9. napja közötti időszakra vonatkozóan elévült.

Az elsőfokú határozattal szemben 2019. július 9. napján fellebbezést terjesztettem elő, melyben kértem az elsőfokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására történő utasítását.

A másodfokú bíróság 2019. augusztus 6. napján kelt Bpkf.352/2019/3. szám alatti határozatával az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.

A jogerős határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság döntése jogilag helytálló, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy Ügyfelem elhelyezési körülményei 2015. március 15. napján megszűntek, és azzal, hogy az elítélt a kártalanítási kérelmét az EJEB részére a jogsértés megszűnésétől számított 6 hónapon túl terjesztette elő, a 2009. június 26. és 2015. március 15. napja közötti időszak vonatkozásában Ügyfelem kérelme elkésett.

A másodfokú határozatot 2019. szeptember 6. napján vettem kézhez.

A fenti hivatkozott okiratokat mellékeltem a 2019. október 30. napján kelt beadványomhoz a T. Alkotmánybíróság részére, ezért ezeket ismételtelen már nem csatolom.

2. Jogi indokolás:

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „Magyarország független, demokratikus jogállam.”

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

A Bv. törvény jelen ügyben érintett rendelkezései az alábbiakat rögzítik:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs, de az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott jogosult az ezt meghaladó igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni.

(3) A kártalanítás egy napra eső összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint.

(4) A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. E határidő elmulasztása jogvesztő. E bekezdés alkalmazásában nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt.

436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEH-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEH a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEH-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik.”

Álláspontom szerint a megismételt eljárás során eljáró bíróságok Ügyfelem Alaptörvényben rögzített és fent hivatkozott alapjogait sértették meg azzal, hogy tisztességtelen módon, alaptörvényellenes okokra hivatkozással bírálták el Ügyfelem kérelmét és ítélték meg részére a fogvatartásának csupán egy töredékére vonatkozóan kártalanítást.

A fenti alaptörvényi rendelkezések alapján ugyanis mindenkit megillet a tisztességes eljáráshoz való jog, mint hatékony bírói jogvédelem (azaz a bírósághoz fordulás joga) az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárásokban is.

Álláspontom szerint a megismételt eljárásban keletkezett első- és másodfokú bírósági határozatok sértik az elítélt fent nevezett alapjogait azzal, hogy tévesen értelmezték a Bv. törvény rendelkezéseit, és törvénysértő módon állapították meg azt, hogy Ügyfelem kérelme a 2009. június 26. és 2015. március 15. napja közötti időszak vonatkozásában elkésztett amiatt, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények az EJEB részére benyújtott kérelmet megelőzően több, mint 6 hónappal szűntek meg.

Tény, hogy Ügyfelem az EJEB részére kérelmet nyújtott be, mellyel kapcsolatos adatok a kártalanítási kérelemben megjelölésre kerültek, azonban ahogyan a másodfokú bíróság Bv.870/2017/4. szám alatti határozatában megállapította, Ügyfelem a Bv. törvény 436. § (10) bekezdés a) pontja alapján is jogosult az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra. Ezen rendelkezés szempontjából két feltétel van, az egyik az, hogy a jogsértés a Bv. törvény hatálybalépését (azaz 2017. január 1. napját) megelőzően szűnjön meg, míg a másik az, hogy a kérelmező a kérelmet a Bv. törvény hatálybalépésének napját követő hat hónapon elteltével érvényesíthető.

Ügyfelem a Bv. törvény 436. § (10) bekezdésének a) pontjában írt két feltétel mindegyikének megfelel, hiszen a sérelmes körülmények 2016. január 4. napjával, azaz a Bv. törvény hatálybalépését megelőző 1 éven belül szűntek meg, továbbá Ügyfelem kérelme 2017. június 14. napján, azaz a Bv. törvény hatálybalépésének napját követő 6 hónapon került benyújtásra.

Az elsőfokú és másodfokú bíróság téves jogértelmezés alapján jutott arra a következtetésre, hogy a 2009. június 26. és 2015. szeptember 9. napja közötti időszakokra azért nem jár kártalanítás Ügyfelemnek, mivel az EJEB részére kérelmét 2016. június 10. napját követően nyújtotta be, és a kérelem beérkezésekor 2016. augusztus 6. napján a jogsértés megszűnésétől, vagyis 2015. március 15. napjától számított több, mint 6 hónap telt el.

Ha Ügyfelem a Bv. törvény 436. § (10) bekezdésének a) és b) pontja alapján is jogosult a kérelem benyújtására, akkor azt a benyújtási okot szükséges alapul venni, mely Ügyfelemre nézve kedvezőbb, és ez jelen esetben a b) pont. Ez alapján ugyanis a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát is figyelembe véve, a bíróságnak a kérelemben megjelölt teljes időszakot vizsgálnia szükséges, és nem róhat az elítélt terhére olyan kötelezettséget, melynek adott esetben 2015. évben nem tett eleget, hiszen az igényérvényesítésre nyitva álló határidő akkor még nem is létezett, nem volt ugyanis hatályban.

A megismételt eljárásban a Szombathelyi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság azzal, hogy Ügyfelem kérelmének csak részen adott helyt, illetve részben érdemi vizsgálat nélkül utasította el Ügyfelem kérelmét, megsértette Ügyfelemnek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írt jogait.

A Szombathelyi Törvényszék, mint másodfokú bíróság azzal, hogy helybenhagyta az elsőfokú bíróság jogszabály- és alaptörvényellenes határozatát, megsértette Ügyfelemnek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írt jogait.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után a tisztességes eljárás követelményét érintő határozataiban kifejtette, hogy a tisztességes eljárás az Alkotmánybíróság döntéseiben kimunkált alkotmányos mérce szerint olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet és kell megítélni.

Ennek alapján megállapítható, hogy nem lehet olyan szükségesség, amely miatt az eljárás tisztességes voltát arányosan korlátozni lehetne.

A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, mellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél.

Álláspontom szerint az eljáró bíróságok megsértették Ügyfelem alapjogát azzal, hogy kártalanítási kérelmét nem bírálták el teljes terjedelemben érdemben, és olyan okokra hivatkoztak elutasítási okként, mely a Bv. törvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával nem eredményezhettek volna elutasítást.

A fentiekén túl hivatkozom arra is, hogy az eljáró bíróság megsértették az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében írt jogállamiság elvét is azzal, hogy jelen kérelemben megjelölt Bv.604/2018/12. és Bpkf.352/2019/3. szám alatti határozataik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköznek. A megismételt eljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok olyan körülményt értékelték Ügyfelem terhére, amelynek 2015. évben nem tehetett eleget, hiszen a bírósági döntésben felhívott és terhére értékelt, az igényérvényesítésre nyitva álló jogvesztő határidő akkor még nem is létezett, nem volt hatályban.

A T. Alkotmánybíróság lényegében a jelen ügy tényállásával egyező ügyben a visszaható hatályú jogalkalmazás kapcsán a IV/1833/2017. szám alatti ügyben az alábbiakat rögzítette:

„... Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási eljárás jogintézményét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) teremtette meg, a Bv. tv. szabályainak kiegészítésével. A jogalkotó célja a kártalanítás lehetőségének megteremtésével az volt, hogy „... az EJEB elvárásainak megfelelő hatékony hazai jogorvoslat keretében, hazai fórum előtt legyenek orvosolhatók a zsúfolt körülmények közötti fogvatartás miatti jogsérelmek ...” (Lásd: a Módtv. javaslat 22. §-ához írt részletes indokolás). A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni. A szabályozás legfontosabb rendelkezései értelmében a kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő. Nem tekinthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének, ha e körülmény fennállása rövid időtartamra, de legfeljebb harminc napra megszakad azért, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt. Ebből az is következik, hogy a kártalanítási igény megállapítása szempontjából – az ismertetett rendelkezés tekintetében – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény megszűnésének minősül, ha az több mint harminc nap időtartamra azért szakad meg, mert az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott elhelyezése során a jogszabályban előírt élettér biztosítva volt számára. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a kártalanítási igényt a megelőző időszakra ne érvényesíthetné az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott. Az értelmező rendelkezés csupán annyit mond, hogy amennyiben a fogvatartás során harminc napot meghaladó időszakra olyan körülmények között volt az érintett elhelyezve, hogy a jogszabályban előírt élettér biztosítása következtében nem sérültek az alapvető jogai, akkor az azt megelőző időszakra vonatkozó kártalanítási igény érvényesítésére biztosított hat hónapos jogvesztő határidő ettől az időponttól veszi kezdetét, a további fogvatartás időtartamától és az elhelyezési körülmények további alakulásától függetlenül. A jogalkotó a Bv. törvény Átmeneti rendelkezéseinek Módtv. általi kiegészítésével a kártalanítási igény lehetőségét kiterjesztette – mások mellett – azokra az elítéltekre, illetve az egyéb jogcímen fogvatartottakra is, akiknek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő korábban bekövetkező sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül megszűnt. E különleges esetekre a kártalanítás általános szabályaihoz képest bizonyos körben – értelemszerűen – eltérő rendelkezések megállapítására volt szükség, így a jogalkotó egyértelművé tette, hogy utóbbi esetkörben az igény benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő egységesen a módosítás hatálybalépésének időpontjától, azaz 2017. január 1. napjától kezdődik. Ezen kívül ezekben az esetekben – magától értetődően – nem előfeltétele a kártalanítási igény bejelentésének a korábban említett és kizárólag a módosítás hatálybalépésével egyidejűleg megteremtett panaszlehetőség kimerítése sem. Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás jogintézménye új jogosultságot állapít meg az elítéltek és egyéb jogcímen

fogvatartottak számára. A Bv. törvény 436. § (10) bekezdésében írt átmeneti rendelkezés a jogosultak körét kibővítette, és az ő vonatkozásukban külön rendelkezve előírta, hogy a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő a Módtv. 42. §-a hatálybalépésének napjával – vagyis 2017. január 1-jén – kezdődik. A Bv. törvény ezen átmeneti szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogalakító hatásuk csak a jövőre nézve van. ...”

Ügyfelem vonatkozásában a sérelmes körülmények 2016. január 4. napjával szüntek meg, azaz Ügyfelem a Bv. törvény 436. § (10) bekezdés a) pontja alapján volt jogosult a kártalanítás előterjesztésére, melyet ugyanezen szakasz (11) bekezdése alapján meghatározott határidőben meg is tett.

Azzal, hogy az első- és másodfokú bíróságok felrótták azt Ügyfelemnek, hogy 2015. március 15. napját követő 6 hónapon belül tudta volna érvényesíteni kártalanítási igényét a 2015. március 15. napját megelőző időszakra, megsértették a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát.

Az első- és másodfokú bíróságok figyelmen kívül hagyták a Bv. törvény átmeneti rendelkezéseit, és olyan körülményt értékelték Ügyfelem terhére, amelynek Ügyfelem 2017. január 1. napját megelőzően nyilvánvalóan nem tehetett eleget. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a fentiekben említett időszakban még nem létező jogintézmény vonatkozásában előírt kötelezettség betartása fogalmilag kizárt a jogintézmény hatálybalépését megelőzően.

A fentiekre tekintettel a kérelemben megjelölt határozatok alaptörvény-ellenessége megállapítható, ezért azok megsemmisítése szükséges.

A fentiekre tekintettel kérem, hogy a T. Alkotmánybíróság a jelen alkotmányjogi panasz iránti indítványomban foglaltaknak szíveskedjék helyt adni.

A T. Alkotmánybíróság előtti eljárásra vonatkozóan mellékelem ügyvédi meghatalmazásom.

Nyilatkozom, hogy Ügyfelem, mint indítványozó egyedi ügyben való érintettsége megállapítható, tekintettel arra, hogy Ügyfelem a jelen panasszal támadott ügyben elítéltként a saját elhelyezési körülményeit illetően kért kártalanítást.

Nyilatkozom, hogy Ügyfelem nevének nyilvánosságra hozatalához nem kíván hozzájárulni.

Nyilatkozom, hogy a jelen kérelem a Szombathelyi Törvényszék Bpkf.352/2019/3. szám alatti jogerős határozatnak a kézhezvételét követő 60 napon belül került benyújtásra.

Budapest, 2019. december 17.

Tisztelettel:

